

בס"ד. אור ליום ועש"ק פ' חיי שרה, כ"ו מרחשוון ה'תשט"ז.*

אשרי תבחר ותקרב, ישכון חצריך, נשבעה בטוב ביתך קדוש היכלך, ^{[הנה פסוק זה אומרים לפני ברית מילה, כדאי שתדע שדבר המילה, והמקור לזה הוא מ"ש בזהר: חסדי קומאי כ"ו, כד מקריבין בנייהו לקרבנא דא פתחי ואמרי אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך וכו'. וזהו שבוחר שם חסדי קומאי כ"ו, כתב זה אדמו"ר חזקן בסידורו, שהוא דבר השנה לכל נפש].} וביאור השייכות דפסוק זה לברית מילה הוא, דפסוק זה נמוג ד' ענינים, חצריך לשון רבים שתי בחינות חצר, ביתך והיכלך. וסדר הענינים בהפסוק הוא מלמטה למעלה. כדאיחא בזהר שם, בקומיחא, חצריך לבחר ביתך ולבחר היכלך, דא פנימאה מן דא, ודא לעילא מן דא. ויש לומר, שד' ענינים אלה, הם כנגד ד' עולמות אברי"ע (כדלקמן סעיף ו'). ולכן, אומרים פסוק זה קודם הברית, כי ע"י המילה הוא המשכה שלמעלה מהשתלשלות, וככדי שתה"י המשכה זו צ"ל תחלה השלימות דהשתלשלות (ד' עולמות) כדלקמן (סעיף ז).

ב) והענין הוא, דהחילוק בין חצר ובית (כפשוטם) הוא, דבית הוא דירת אדם ^[ובחצר נמצאים הבהמות והעופות, כדאיחא במשנה⁵, ה"י מעמיד בהמה בחצר כ"ו ומגדל תרנגולים⁶] (ובחצר עצמו שני סוגים, חצר מקורה וחצר שאינה מקורה. דהחילוק בין חצר מקורה וחצר שאינה מקורה הוא גם בהלכה, דחצר שאינה מקורה, (כשהוא יותר מטאחית

* מאמר זה אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בחדרו הק') ב"דאבנאבט"א אצל נכדו של הרד"א והר"ח הור"ח אי"א נר"ע מוה"ר אפרים אליעזר [ז"ל] הכהן אלעזר.

המאמר הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ויצא לאור לקראת ח"י ניסן — תנש"א (תמוז' 2).

(1) תולעים סוף, ה.

(2) ח"א צד, ב. הובא בסי"ז יו"ד הלי מילה ס"י רטה ס"ק יב. וראה גם שלי"ה מסי' חילין קטו, ב.

(3) וכ"ה בכו"כ סידורים.

(4) ראה זהר שם "חצריך ודאי חרי".

(5) כ"כ נ, א.

(6) ביאורה"י להצ"ע ע' ת, רשם, דודתי השייכות דחצר לחצריך*, כי חצר הוא מאכל בהמה.

* ס' השרשים — הובא בביאורה"י שם. וביאורה"י שם מוסיף "בישעי" טיטן ל"ד (פסוק יז) מצינו חצר וקרא ווציר.

אומות העולם לטסים אחס, דענין אומות העולם הוא מה שנפלו בשביחית הכלים, והכוונה היא שחרי' עבודת הבידורים ע"י בני ישראל, שהי"ע כח מעשי הגד לעמו, שהוא מצד התענוג בעבודת הבידורים וידורית. אמנם בכדי שחרי' העבודה וידורית כדבעי צריך על זה נתינת כח מיוחד, ע"כ כמבואר בקונטרס עץ החיים⁶. ולכן הנה גם העבודה וידורית נקבעה בחורה, בכדי שחרי' על זה נתינת כח מהחורה שדא יחרי"ע. והיינו שהכוונה היא להמשיך ד"ע כד"ת, שעי"ז נשלמת הכוונה שנתחאה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים⁶².

(61) פ"דח. ספ"ג. במדב"ר פ"ג, ו. תניא רפ"ג.

(62) ראה תחומא בחוקות ג. נשא טז. ובכ"מ.

104 - 105 - 106 - 107 - 108 - 109 - 110 - 111 - 112 - 113 - 114 - 115 - 116 - 117 - 118 - 119 - 120 - 121 - 122 - 123 - 124 - 125 - 126 - 127 - 128 - 129 - 130 - 131 - 132 - 133 - 134 - 135 - 136 - 137 - 138 - 139 - 140 - 141 - 142 - 143 - 144 - 145 - 146 - 147 - 148 - 149 - 150 - 151 - 152 - 153 - 154 - 155 - 156 - 157 - 158 - 159 - 160 - 161 - 162 - 163 - 164 - 165 - 166 - 167 - 168 - 169 - 170 - 171 - 172 - 173 - 174 - 175 - 176 - 177 - 178 - 179 - 180 - 181 - 182 - 183 - 184 - 185 - 186 - 187 - 188 - 189 - 190 - 191 - 192 - 193 - 194 - 195 - 196 - 197 - 198 - 199 - 200 - 201 - 202 - 203 - 204 - 205 - 206 - 207 - 208 - 209 - 210 - 211 - 212 - 213 - 214 - 215 - 216 - 217 - 218 - 219 - 220 - 221 - 222 - 223 - 224 - 225 - 226 - 227 - 228 - 229 - 230 - 231 - 232 - 233 - 234 - 235 - 236 - 237 - 238 - 239 - 240 - 241 - 242 - 243 - 244 - 245 - 246 - 247 - 248 - 249 - 250 - 251 - 252 - 253 - 254 - 255 - 256 - 257 - 258 - 259 - 260 - 261 - 262 - 263 - 264 - 265 - 266 - 267 - 268 - 269 - 270 - 271 - 272 - 273 - 274 - 275 - 276 - 277 - 278 - 279 - 280 - 281 - 282 - 283 - 284 - 285 - 286 - 287 - 288 - 289 - 290 - 291 - 292 - 293 - 294 - 295 - 296 - 297 - 298 - 299 - 300 - 301 - 302 - 303 - 304 - 305 - 306 - 307 - 308 - 309 - 310 - 311 - 312 - 313 - 314 - 315 - 316 - 317 - 318 - 319 - 320 - 321 - 322 - 323 - 324 - 325 - 326 - 327 - 328 - 329 - 330 - 331 - 332 - 333 - 334 - 335 - 336 - 337 - 338 - 339 - 340 - 341 - 342 - 343 - 344 - 345 - 346 - 347 - 348 - 349 - 350 - 351 - 352 - 353 - 354 - 355 - 356 - 357 - 358 - 359 - 360 - 361 - 362 - 363 - 364 - 365 - 366 - 367 - 368 - 369 - 370 - 371 - 372 - 373 - 374 - 375 - 376 - 377 - 378 - 379 - 380 - 381 - 382 - 383 - 384 - 385 - 386 - 387 - 388 - 389 - 390 - 391 - 392 - 393 - 394 - 395 - 396 - 397 - 398 - 399 - 400 - 401 - 402 - 403 - 404 - 405 - 406 - 407 - 408 - 409 - 410 - 411 - 412 - 413 - 414 - 415 - 416 - 417 - 418 - 419 - 420 - 421 - 422 - 423 - 424 - 425 - 426 - 427 - 428 - 429 - 430 - 431 - 432 - 433 - 434 - 435 - 436 - 437 - 438 - 439 - 440 - 441 - 442 - 443 - 444 - 445 - 446 - 447 - 448 - 449 - 450 - 451 - 452 - 453 - 454 - 455 - 456 - 457 - 458 - 459 - 460 - 461 - 462 - 463 - 464 - 465 - 466 - 467 - 468 - 469 - 470 - 471 - 472 - 473 - 474 - 475 - 476 - 477 - 478 - 479 - 480 - 481 - 482 - 483 - 484 - 485 - 486 - 487 - 488 - 489 - 490 - 491 - 492 - 493 - 494 - 495 - 496 - 497 - 498 - 499 - 500 - 501 - 502 - 503 - 504 - 505 - 506 - 507 - 508 - 509 - 510 - 511 - 512 - 513 - 514 - 515 - 516 - 517 - 518 - 519 - 520 - 521 - 522 - 523 - 524 - 525 - 526 - 527 - 528 - 529 - 530 - 531 - 532 - 533 - 534 - 535 - 536 - 537 - 538 - 539 - 540 - 541 - 542 - 543 - 544 - 545 - 546 - 547 - 548 - 549 - 550 - 551 - 552 - 553 - 554 - 555 - 556 - 557 - 558 - 559 - 560 - 561 - 562 - 563 - 564 - 565 - 566 - 567 - 568 - 569 - 570 - 571 - 572 - 573 - 574 - 575 - 576 - 577 - 578 - 579 - 580 - 581 - 582 - 583 - 584 - 585 - 586 - 587 - 588 - 589 - 590 - 591 - 592 - 593 - 594 - 595 - 596 - 597 - 598 - 599 - 600 - 601 - 602 - 603 - 604 - 605 - 606 - 607 - 608 - 609 - 610 - 611 - 612 - 613 - 614 - 615 - 616 - 617 - 618 - 619 - 620 - 621 - 622 - 623 - 624 - 625 - 626 - 627 - 628 - 629 - 630 - 631 - 632 - 633 - 634 - 635 - 636 - 637 - 638 - 639 - 640 - 641 - 642 - 643 - 644 - 645 - 646 - 647 - 648 - 649 - 650 - 651 - 652 - 653 - 654 - 655 - 656 - 657 - 658 - 659 - 660 - 661 - 662 - 663 - 664 - 665 - 666 - 667 - 668 - 669 - 670 - 671 - 672 - 673 - 674 - 675 - 676 - 677 - 678 - 679 - 680 - 681 - 682 - 683 - 684 - 685 - 686 - 687 - 688 - 689 - 690 - 691 - 692 - 693 - 694 - 695 - 696 - 697 - 698 - 699 - 700 - 701 - 702 - 703 - 704 - 705 - 706 - 707 - 708 - 709 - 710 - 711 - 712 - 713 - 714 - 715 - 716 - 717 - 718 - 719 - 720 - 721 - 722 - 723 - 724 - 725 - 726 - 727 - 728 - 729 - 730 - 731 - 732 - 733 - 734 - 735 - 736 - 737 - 738 - 739 - 740 - 741 - 742 - 743 - 744 - 745 - 746 - 747 - 748 - 749 - 750 - 751 - 752 - 753 - 754 - 755 - 756 - 757 - 758 - 759 - 760 - 761 - 762 - 763 - 764 - 765 - 766 - 767 - 768 - 769 - 770 - 771 - 772 - 773 - 774 - 775 - 776 - 777 - 778 - 779 - 780 - 781 - 782 - 783 - 784 - 785 - 786 - 787 - 788 - 789 - 790 - 791 - 792 - 793 - 794 - 795 - 796 - 797 - 798 - 799 - 800 - 801 - 802 - 803 - 804 - 805 - 806 - 807 - 808 - 809 - 810 - 811 - 812 - 813 - 814 - 815 - 816 - 817 - 818 - 819 - 820 - 821 - 822 - 823 - 824 - 825 - 826 - 827 - 828 - 829 - 830 - 831 - 832 - 833 - 834 - 835 - 836 - 837 - 838 - 839 - 840 - 841 - 842 - 843 - 844 - 845 - 846 - 847 - 848 - 849 - 850 - 851 - 852 - 853 - 854 - 855 - 856 - 857 - 858 - 859 - 860 - 861 - 862 - 863 - 864 - 865 - 866 - 867 - 868 - 869 - 870 - 871 - 872 - 873 - 874 - 875 - 876 - 877 - 878 - 879 - 880 - 881 - 882 - 883 - 884 - 885 - 886 - 887 - 888 - 889 - 890 - 891 - 892 - 893 - 894 - 895 - 896 - 897 - 898 - 899 - 900 - 901 - 902 - 903 - 904 - 905 - 906 - 907 - 908 - 909 - 910 - 911 - 912 - 913 - 914 - 915 - 916 - 917 - 918 - 919 - 920 - 921 - 922 - 923 - 924 - 925 - 926 - 927 - 928 - 929 - 930 - 931 - 932 - 933 - 934 - 935 - 936 - 937 - 938 - 939 - 940 - 941 - 942 - 943 - 944 - 945 - 946 - 947 - 948 - 949 - 950 - 951 - 952 - 953 - 954 - 955 - 956 - 957 - 958 - 959 - 960 - 961 - 962 - 963 - 964 - 965 - 966 - 967 - 968 - 969 - 970 - 971 - 972 - 973 - 974 - 975 - 976 - 977 - 978 - 979 - 980 - 981 - 982 - 983 - 984 - 985 - 986 - 987 - 988 - 989 - 990 - 991 - 992 - 993 - 994 - 995 - 996 - 997 - 998 - 999 - 1000

ויש לומר, דזה ששמירת בהמות הוא גם בחצר שאינו מקורה, ושמירת העופות הוא דוקא בחצר מקורה (אף שעופות הם בדקות יותר), כי דקות דנוגה אינו ניכר כ"כ, ולכן צריך לשמירה יתירה. ולהוסיף, דכמו שבשמירת העופות, הטעם על זה שהעופות אינם נשמרים בחצר שאינו מקורה הוא לפי שיכולים לפרוח (ע"ג המציאות), ע"כ הוא ברוחניות, דזה שפוש השכלית צריכה לשמירה יתירה, הוא לפי שיש בה התכונה דפריחה באויר. והיינו דכיון שהשכל דנפש השכלית נמשך למה שלמעלה ממנו (ויחידה מזו, שהוא מושג ע"י ההלכות נה"א בנפש השכלית) עניני אלקות שלמעלה מעולם, לכן בכדי למצוא הרע שבשכל הוא דוקא ע"י ההתבוננות שאלקות הוא מופלא, משכל אנושי אוני [היינו שגם הענינים דאלקות המושגים בשכל אנושי, אין השכל משיג אותם כמו שהם לאמיתתם, כי כיון שהם אלקות, הרי הם בני גבוה, וכמו שהשכל תופס אותם, בהכרח שהוא מאבילם], וע"י שנפש השכלית (עוף) מרגישה הפלא שאלקות שלמעלה מהשכל, מקורה בגג, ע"כ נחבר דקות הרע שבה, נשמרה.

ויש לבאר זה ע"פ מה דאיתא בגמרא, בהמה שנבראת מן היבשה הכשרה בשני סימנים כו' עוף שנברא מן היבשה, הכשרה בשני סימנים. ומבואר במק"א¹⁰, דבהמה שנבראת מן היבשה (יבשה) שלכן יש לה חיות בריא וחזק, וזו על נפש הבהמית כמו שהיא בחוקה הגסות. ולכן היבשה על היבשה הוא בשני סימנים. ועוף שנברא מן היבשה, מים ועפר, וזו על נפש הבהמית כמו שהיא בדקות. ולכן הכשרה בסימן אחד. ובפרטיות נפש הבהמית היא נפש הבהמית (עצמה), שהיא ממדינת התחתונה דנוגה¹¹ (גמט שלח) וענף הוא נפש השכלית שהיא ממדינת עליונות דנוגה¹² (דקות שלח), שלכן היא ממוצעת בין נפש הבהמית ונפש האלקית¹³. וזהו שהעוף פורח באויר (דחוקה) היא מצד נפש השכלית עצמה. כי טבע אופנים. שהפריחה באויר (דחוקה) היא מצד נפש השכלית עצמה. כי טבע השכל (גם השכל דנפש השכלית, הגם שהוא שכל טבעי, שכל דנוגה, מ"מ, כיצד שהוא שכל, טבעי) הוא להיות נמשך למה שלמעלה ממנו. ועוד ענין בזה, שע"י ההתבוננות דנפש האלקית בנפש השכלית, יכולה היא להשיג עניני אלקות שלמעלה מעולם. אלא שגם אז היא רק מסכימה להרשעה דנפש האלקית, אבל היא נשארת כמהותה — שכל אנושי¹⁴.

104 - 105 - 106 - 107 - 108 - 109 - 110 - 111 - 112 - 113 - 114 - 115 - 116 - 117 - 118 - 119 - 120 - 121 - 122 - 123 - 124 - 125 - 126 - 127 - 128 - 129 - 130 - 131 - 132 - 133 - 134 - 135 - 136 - 137 - 138 - 139 - 140 - 141 - 142 - 143 - 144 - 145 - 146 - 147 - 148 - 149 - 150 - 151 - 152 - 153 - 154 - 155 - 156 - 157 - 158 - 159 - 160 - 161 - 162 - 163 - 164 - 165 - 166 - 167 - 168 - 169 - 170 - 171 - 172 - 173 - 174 - 175 - 176 - 177 - 178 - 179 - 180 - 181 - 182 - 183 - 184 - 185 - 186 - 187 - 188 - 189 - 190 - 191 - 192 - 193 - 194 - 195 - 196 - 197 - 198 - 199 - 200 - 201 - 202 - 203 - 204 - 205 - 206 - 207 - 208 - 209 - 210 - 211 - 212 - 213 - 214 - 215 - 216 - 217 - 218 - 219 - 220 - 221 - 222 - 223 - 224 - 225 - 226 - 227 - 228 - 229 - 230 - 231 - 232 - 233 - 234 - 235 - 236 - 237 - 238 - 239 - 240 - 241 - 242 - 243 - 244 - 245 - 246 - 247 - 248 - 249 - 250 - 251 - 252 - 253 - 254 - 255 - 256 - 257 - 258 - 259 - 260 - 261 - 262 - 263 - 264 - 265 - 266 - 267 - 268 - 269 - 270 - 271 - 272 - 273 - 274 - 275 - 276 - 277 - 278 - 279 - 280 - 281 - 282 - 283 - 284 - 285 - 286 - 287 - 288 - 289 - 290 - 291 - 292 - 293 - 294 - 295 - 296 - 297 - 298 - 299 - 300 - 301 - 302 - 303 - 304 - 305 - 306 - 307 - 308 - 309 - 310 - 311 - 312 - 313 - 314 - 315 - 316 - 317 - 318 - 319 - 320 - 321 - 322 - 323 - 324 - 325 - 326 - 327 - 328 - 329 - 330 - 331 - 332 - 333 - 334 - 335 - 336 - 337 - 338 - 339 - 340 - 341 - 342 - 343 - 344 - 345 - 346 - 347 - 348 - 349 - 350 - 351 - 352 - 353 - 354 - 355 - 356 - 357 - 358 - 359 - 360 - 361 - 362 - 363 - 364 - 365 - 366 - 367 - 368 - 369 - 370 - 371 - 372 - 373 - 374 - 375 - 376 - 377 - 378 - 379 - 380 - 381 - 382 - 383 - 384 - 385 - 386 - 387 - 388 - 389 - 390 - 391 - 392 - 393 - 394 - 395 - 396 - 397 - 398 - 399 - 400 - 401 - 402 - 403 - 404 - 405 - 406 - 407 - 408 - 409 - 410 - 411 - 412 - 413 - 414 - 415 - 416 - 417 - 418 - 419 - 420 - 421 - 422 - 423 - 424 - 425 - 426 - 427 - 428 - 429 - 430 - 431 - 432 - 433 - 434 - 435 - 436 - 437 - 438 - 439 - 440 - 441 - 442 - 443 - 444 - 445 - 446 - 447 - 448 - 449 - 450 - 451 - 452 - 453 - 454 - 455 - 456 - 457 - 458 - 459 - 460 - 461 - 462 - 463 - 464 - 465 - 466 - 467 - 468 - 469 - 470 - 471 - 472 - 473 - 474 - 475 - 476 - 477 - 478 - 479 - 480 - 481 - 482 - 483 - 484 - 485 - 486 - 487 - 488 - 489 - 490 - 491 - 492 - 493 - 494 - 495 - 496 - 497 - 498 - 499 - 500 - 501 - 502 - 503 - 504 - 505 - 506 - 507 - 508 - 509 - 510 - 511 - 512 - 513 - 514 - 515 - 516 - 517 - 518 - 519 - 520 - 521 - 522 - 523 - 524 - 525 - 526 - 527 - 528 - 529 - 530 - 531 - 532 - 533 - 534 - 535 - 536 - 537 - 538 - 539 - 540 - 541 - 542 - 543 - 544 - 545 - 546 - 547 - 548 - 549 - 550 - 551 - 552 - 553 - 554 - 555 - 556 - 557 - 558 - 559 - 560 - 561 - 562 - 563 - 564 - 565 - 566 - 567 - 568 - 569 - 570 - 571 - 572 - 573 - 574 - 575 - 576 - 577 - 578 - 579 - 580 - 581 - 582 - 583 - 584 - 585 - 586 - 587 - 588 - 589 - 590 - 591 - 592 - 593 - 594 - 595 - 596 - 597 - 598 - 599 - 600 - 601 - 602 - 603 - 604 - 605 - 606 - 607 - 608 - 609 - 610 - 611 - 612 - 613 - 614 - 615 - 616 - 617 - 618 - 619 - 620 - 621 - 622 - 623 - 624 - 625 - 626 - 627 - 628 - 629 - 630 - 631 - 632 - 633 - 634 - 635 - 636 - 637 - 638 - 639 - 640 - 641 - 642 - 643 - 644 - 645 - 646 - 647 - 648 - 649 - 650 - 651 - 652 - 653 - 654 - 655 - 656 - 657 - 658 - 659 - 660 - 661 - 662 - 663 - 664 - 665 - 666 - 667 - 668 - 669 - 670 - 671 - 672 - 673 - 674 - 675 - 676 - 677 - 678 - 679 - 680 - 681 - 682 - 683 - 684 - 685 - 686 - 687 - 688 - 689 - 690 - 691 - 692 - 693 - 694 - 695 - 696 - 697 - 698 - 699 - 700 - 701 - 702 - 703 - 704 - 705 - 706 - 707 - 708 - 709 - 710 - 711 - 712 - 713 - 714 - 715 - 716 - 717 - 718 - 719 - 720 - 721 - 722 - 723 - 724 - 725 - 726 - 727 - 728 - 729 - 730 - 731 - 732 - 733 - 734 - 735 - 736 - 737 - 738 - 739 - 740 - 741 - 742 - 743 - 744 - 745 - 746 - 747 - 748 - 749 - 750 - 751 - 752 - 753 - 754 - 755 - 756 - 757 - 758 - 759 - 760 - 761 - 762 - 763 - 764 - 765 - 766 - 767 - 768 - 769 - 770 - 771 - 772 - 773 - 774 - 775 - 776 - 777 - 778 - 779 - 780 - 781 - 782 - 783 - 784 - 785 - 786 - 787 - 788 - 789 - 790 - 791 - 792 - 793 - 794 - 795 - 796 - 797 - 798 - 799 - 800 - 801 - 802 - 803 - 804 - 805 - 806 - 807 - 808 - 809 - 810 - 811 - 812 - 813 - 814 - 815 - 816 - 817 - 818 - 819 - 820 - 821 - 822 - 823 - 824 - 825 - 826 - 827 - 828 - 829 - 830 - 831 - 832 - 833 - 834 - 835 - 836 - 837 - 838 - 839 - 840 - 841 - 842 - 843 - 844 - 845 - 846 - 847 - 848 - 849 - 850 - 851 - 852 - 853 - 854 - 855 - 856 - 857 - 858 - 859 - 860 - 861 - 862 - 863 - 864 - 865 - 866 - 867 - 868 - 869 - 870 - 871 - 872 - 873 - 874 - 875 - 876 - 877 - 878 - 879 - 880 - 881 - 882 - 883 - 884 - 885 - 886 - 887 - 888 - 889 - 890 - 891 - 892 - 893 - 894 - 895 - 896 - 897 - 898 - 899 - 900 - 901 - 902 - 903 - 904 - 905 - 906 - 907 - 908 - 909 - 910 - 911 - 912 - 913 - 914 - 915 - 916 - 917 - 918 - 919 - 920 - 921 - 922 - 923 - 924 - 925 - 926 - 927 - 928 - 929 - 930 - 931 - 932 - 933 - 934 - 935 - 936 - 937 - 938 - 939 - 940 - 941 - 942 - 943 - 944 - 945 - 946 - 947 - 948 - 949 - 950 - 951 - 952 - 953 - 954 - 955 - 956 - 957 - 958 - 959 - 960 - 961 - 962 - 963 - 964 - 965 - 966 - 967 - 968 - 969 - 970 - 971 - 972 - 973 - 974 - 975 - 976 - 977 - 978 - 979 - 980 - 981 - 982 - 983 - 984 - 985 - 986 - 987 - 988 - 989 - 990 - 991 - 992 - 993 - 994 - 995 - 996 - 997 - 998 - 999 - 1000

ג) ולפי י, יש לבאר זה שהדיון שחצר שאינו מקורה הוא ככרמלית, הוא מדברי סופרים, כי שמירת הבהמה (בעבודת האדם), היא בעיקר בנוגע למחשבה דבכור ומעשה שמצד התאוות דנפש הבהמית, אפשר שיכשל באיזה איסור ח"ו, ושמירת הבהמה היא ע"י שגורר את החצר, (המקום שבו נמצאת הבהמה) כמחיצות, היינו שלא לעשות מה שהוא רוצה, ורק מה שצריך לעשות¹⁸. ושמירת העוף (בעבודת האדם) שהוא בנוגע לדקות דנוגה (כנ"ל), הוא בעיקר בנוגע לבחנת הפנימיים, שכל ומדות. שמצד הישות והגאון שבו¹⁹, (מזה שהוא כעל שכל, ראיה איש חכם בעליונות²⁰), אין מספיק שגורר את החצר כמחיצות, כי גם לשהוא מוגדר בהמשכה ריכור ומעשה שלו, ועד שהוא בדרגת בענין שלא עבר עכירה מיוחדת²¹, מ"מ, מצד הגאון והגסות שבו, השכל והמדות שבו הם

(7) ש"ע אורח"י א"ח הל' שבת ר"ס שנת. וש"ע. בש"ע אורח"י ש"ס ס"ה יחצו אפילו יש בו כמה מליך מותר לסלול כולו" — כי שם מדבר בחצר שהוקף לדירה, שהוא כמו בית, והגדר יחצו"ה הוא — חצר שאינו מוקף לדירה. ולהעיר מזה שהשיעור דבית סאתים במקומו הוא כי חצר המשכן (שלא הי' מוקף לדירה) הי' בית סאתים וסלול ככולו (ש"ע שם ס"ז א) — הרי שהגדר חוצר הוא חצר שאינו מוקף לדירה, וכשהוא יותר מאחיים הוא (מור"ס) ככרמלית.

104 - 105 - 106 - 107 - 108 - 109 - 110 - 111 - 112 - 113 - 114 - 115 - 116 - 117 - 118 - 119 - 120 - 121 - 122 - 123 - 124 - 125 - 126 - 127 - 128 - 129 - 130 - 131 - 132 - 133 - 134 - 135 - 136 - 137 - 138 - 139 - 140 - 141 - 142 - 143 - 144 - 145 - 146 - 147 - 148 - 149 - 150 - 151 - 152 - 153 - 154 - 155 - 156 - 157 - 158 - 159 - 160 - 161 - 162 - 163 - 164 - 165 - 166 - 167 - 168 - 169 - 170 - 171 - 172 - 173 - 174 - 175 - 176 - 177 - 178 - 179 - 180 - 181 - 182 - 183 - 184 - 185 - 186 - 187 - 188 - 189 - 190 - 191 - 192 - 193 - 194 - 195 - 196 - 197 - 198 - 199 - 200 - 201 - 202 - 203 - 204 - 205 - 206 - 207 - 208 - 209 - 210 - 211 - 212 - 213 - 214 - 215 - 216 - 217 - 218 - 219 - 220 - 221 - 222 - 223 - 224 - 225 - 226 - 227 - 228 - 229 - 230 - 231 - 232 - 233 - 234 - 235 - 236 - 237 - 238 - 239 - 240 - 241 - 242 - 243 - 244 - 245 - 246 - 247 - 248 - 249 - 250 - 251 - 252 - 253 - 254 - 255 - 256 - 257 - 258 - 259 - 260 - 261 - 262 - 263 - 264 - 265 - 266 - 267 - 268 - 269 - 270 - 271 - 272 - 273 - 274 - 275 - 276 - 277 - 278 - 279 - 280 - 281 - 282 - 283 - 284 - 285 - 286 - 287 - 288 - 289 - 290 - 291 - 292 - 293 - 294 - 295 - 296 - 297 - 298 - 299 - 300 - 301 - 302 - 303 - 304 - 305 - 306 - 307 - 308 - 309 - 310 - 311 - 312 - 313 - 314 - 315 - 316 - 317 - 318 - 319 - 320 - 321 - 322 - 323 - 324 - 325 - 326 - 327 - 328 - 329 - 330 - 331 - 332 - 333 - 334 - 335 - 336 - 337 - 338 - 339 - 340 - 341 - 342 - 343 - 344 - 345 - 346 - 347 - 348 - 349 - 350 - 351 - 352 - 353 - 354 - 355 - 356 - 357 - 358 - 359 - 360 - 361 - 362 - 363 - 364 - 365 - 366 - 367 - 368 - 369 - 370 - 371 - 372 - 373 - 374 - 375 - 376 - 377 - 378 - 379 - 380 - 381 - 382 - 383 - 384 - 385 - 386 - 387 - 388 - 389 - 390 - 391 - 392 - 393 - 394 - 395 - 396 - 397 - 398 - 399 - 400 - 401 - 402 - 403 - 404 - 405 - 406 - 407 - 408 - 409 - 410 - 411 - 412 - 413 - 414 - 415 - 416 - 417 - 418 - 419 - 420 - 421 - 422 - 423 - 424 - 425 - 426 - 427 - 428 - 429 - 430 - 431 - 432 - 433 - 434 - 435 - 436 - 437 - 438 - 439 - 440 -

שגם בהשכל ומדות דנה"א כמו שנתבאר בנה"ב שני הענינים בגילוי (כמו שה' לגבי נפש השכלית והבהמית) הם במדידה והגבלה, והביטול שלהם הוא דוגמת בטול היש²⁸ (שלכן הם פועלים בנפש השכלית והבהמית), ובפנימיות הם אלקות²⁹, והביטול שלהם הוא ביטול במציאות.

ויש לומר, שדי' ענינים הנ"ל – שתי הדוגות דחצר שהם הכירות דנפש הבהמית והשכלית, ושני הענינים בהכחות דנפש האלקית

כמו שהם בגילוי וכמו שהם בעצם מהותם – הם דוגמת ר' העלמות אב"ע. והענין הוא, דעשי' ויצירה הם מציאות, ובריאה היא רק אפשרות המציאות, ואצילות היא אפיסת המציאות³⁰. ומהוילוקים שבין עשי' ויצירה (מציאות) לבריאה (אפשרות המציאות) הוא, שהביטול שבעשי' ויצירה הוא ביטול היש³¹ דכיון שעשי' ויצירה הם מציאות, הביטול שבהם הוא דבר נוסף על מציאותם. והביטול שבבריאה, שהיא רק אפשרות המציאות, הוא ביטול במציאות³². היינו שכל מציאות הוא ביטול³³. שייצירה הוא מדור המלאכים שעבודתם כדחלול ודחימו טבעיים, ובריאה הוא מדור גשמות הצדיקים שעבודתם היתה כדו"ר שכל"ים (וגם

28) ראה להלן בשורה"ב להערה 31.

29) בסה"מ ה'תשי"ח שם (ע' 22), ועבודת הגשמה צמחה היא בחינת די בעצם. וראה ד"ה הפלה למשור ה'תשכ"ט ס"ז (ת"מ סה"מ תמוז ע' מב), דזה שהחיות המתפשט בכחו להחיות את הגוף הוא לפי שהחיות נמצעים שול הוא בחינת די בעצם.

30) ראה במאמרו סה"מ תרפ"ז ע' כח ואילן. ורצ"ט ע' 222 ואילן. ובכ"מ.

31) סה"מ ה'תש"ז ע' 118 ואילן.

ברוך המקומות, שביטול במציאות הוא באצילות, וביטול היש הוא כבי"ע. ויש לומר, שהחלוקה בין "ביטול היש" לביטול במציאות" אפשר לפרש כשיש אופנים: (א) "ביטול היש" הוא שבעצם הוא יש, והביטול הוא דבר נוסף על מציאותו, וביטול במציאות" הוא שהביטול הוא בעצם מציאותו – ונכון זה דביטול במציאות" שייך גם בבריאה, וראה בארוכה סה"מ ה'תש"ז שם. (ב) "ביטול היש" הוא שהביטול עצמו הוא בחינת "יש", לפי שהוא בא מצד המציאות (וההשגה וההגשמה) של הגבורה, וביטול במציאות" הוא שהביטול הוא מצד האלקות, שלכן הוא ביטול אמיתי – ונבונע לענין זה, הביטול שבבריאה הוא ביטול היש, להיות בא מצד השגת הנבואה*.

32) כ"ה בסה"מ שם ע' 119.

33) ראה ער"ץ לק"ש ח"ז ע' 116 ואילן.

* נודע הוא בהשכל והמדות דנה"א כמו שנתבאר בנה"ב, שהביטול שלמות הוא (נא שמאיר)

בה"מ הענין דהוא לבדו ואין זולתו כמו שהוא מצד אלקות (אלא) לפי שכן נגזר בהשכל והמדות דהשגחה (שלכן פועל זה ע"י נה"א); אבל הודגש זה אינו דבר נוסף עליו, כי ענינו של השכל ומדות דנה"א הוא (נא שכל ומדות טהות, אלמא) השגת אלקות והדמות אלקית.

ס"ה מ"א ח"ז ע' י"ד ה"ה מ"א ח"ז ע' י"ד

בנסות, ולכן צריך שהחצר שלו יהי' מקורה בנג, שיוצג בו הפלאת האלקות כנ"ל. ואכ"ל שהעיקר הוא המעשה²⁷, לכן מראוירייתא גם חצר שאינו מקורה הוא רשות החיד, יחידו של עולם, אלא שמדובר סופרים [שענינם הוא להגבי' ולהעלות את האדם, שיהי' כלי לאלקות], גם מצד שכל ומדותיו²⁸, ככרי שהאדם יהי' רשות היחיד לחודו ית', הוא ע"י שמקורה בנג.

ד) והנה כיון שהשכל דנפש השכלית מצד עצמו הוא בחינת יש, ויחידה מזה שהוא מקליפת נוגה, לכן גם לאחר שהשכל

דנפש השכלית משיג יחזק ויחזק הערך שלו לנב' אלקות, ושההשגה שלו בהענינים דאלקות, היא בהגבלה ובהגשמה, ואינו משיג את הענינים כמו שהם לאמיתותם, שע"י היא באה לידי ביטול²⁹, והביטול שלה אינו בערך כלל להביטול דנפש האלקית. דנפש האלקית, הביטול שלה היא בעצם מציאותה, ובנפש השכלית, הביטול שלה היא דבר נוסף על מציאותה, וכעצם היא בחינת יש וזהו שגם חצר המקורה בנג הוא חצר שהוא מקום שבו נמצאים בעלי חיים (כנ"ל סעיף ב) ולא דירת אדם, כי אדם בנימטריא מ"ה³⁰ הוא הביטול דנפש האלקית שנקראת אדם על שם דמיון לעליון³¹, משא"כ הביטול דנפש הבהמית ודנפש השכלית, שהוא ביטול היש, הוא בחינת חי שלמטה מאדם.

והנה גם כהביטול דנפש האלקית, שתי מדידות כללות. דנה"א דיוע³² שכבדי שנפשו האלקית תפועל בנפש הבהמית ונפשו השכלית,

הוא ע"י שהשכל והמדות דנפש האלקית, באים במדידה והגבלה באופן שדיוי שייכים לנפש השכלית וגם לנפש הבהמית, ועד שמתלכשטים בנפש השכלית והמדות דנפש השכלית נפשו הבהמית, ונמצא שבהשכל ומדות דנה"א, שתי מדידות. כמו שהם מצד עצמם, וכמו שנתלכשו בנפש השכלית והבהמית. וע"פ המבואר במק"א³³ דהכח שיש בנה"א לפעול בירור ויכונן נה"ב הוא לפי שנ"א היא אלקות בעצם מהותה, יש לומר,

22) אבות פ"א מ"ז.

23) שהם עיקר האדם. משא"כ המדותיו הם רק "לכוש" (תניא רפ"ד. ובכ"מ).

24) נסמן ביו"ט סה"מ יס"ט ע' קיז הערה 29. ולהעיר מברא"ה י"ז שבהערה 6, שבת שייך לאדם נסמן סה"מ מ"ה, חצר לכהנה בנימטריא כ"ז (נסמן בת"מ סה"מ שם הערה 27).

25) נסמן סה"מ שם ע' קיט הערה 49.

26) סה"מ ה'תש"ח ע' 14 ואילן. היש"ט ע' 45 ואילן. ובכ"מ.

27) סה"מ ה'תש"ח שם ע' 17. ובכ"מ.

בנפש השכלית והבהמית, שהביטול שלה הוא דוגמת הביטול שבכריאה. ונק' בית, כי כמו שבית הוא מקום מושב האדם, כמ"ש³³ כתפארת אדם לשבת בבית, כך עולם הכריאה (עולם הכסא³⁴) הוא מקום מושב אדם העליון, שעיקר דירתו של אדם העליון בכסא³⁵ הוא כשהביטול שלהם לאלקות הוא באופן שזה (הביטול) הוא כל מציאותם, ולכח היכל הוא גילוי הגשמה שלמעלה מהתלכשות בנה"כ (כולל גם הפניות דרגת הגשמה המלוכשת בנה"כ), שהביטול שלה הוא ביטול במציאות כהביטול ראציונל³⁶. ונק' היכלך, דענין היכלך הוא כמ"ש³⁷ והי' בהיכל קדשו הם מפניו כל הארץ, שלגבי הי' בהיכל קדשן מתבטל (הם) כל ענין המציאות (כל הארץ), ועד שאין שייך גם אפשרות המציאות.

ו' וזרן שקודם ברית מילה אומרים הפסוק אשרי תבחר ותקרב גו', כי ר' העולמות אבי"ע הם בכלל סדר ההשתלשלות במילה היא למעלה מהשתלשלות. וכמוד"ק³⁸ עה"פ³⁹ למוצא על השמיעה על מילה שהיגנה בשמיני, ומבואר בלקו"ת (ד"ה למנצח על השמיעה⁴⁰), דזה שהשירה של דוד היתה על זה שמילה ניתנה בשמיני, הוא, כי שמיני הוא בחינת א"ק שלמעלה מאצילות⁴¹. ולכאורה יש להסיק, דמילה היא למעלה לא רק מר' העולמות אלא גם מר' האותיות דשם היו' (לשון מהורה⁴²), שמהם מההווים ד' העולמות⁴³. וכמ"ש בתו"א⁴⁴ ע"פ⁴⁵ מר' יעלה

(38) יערי מר', ג'.
(39) פרס שער טו (שער אבי"ע) פ"ג, ע"ה שער מו (שער כסא הכבוד) פ"א, שם פ"ה.
שער מו (שער סדר אבי"ע) פ"ה, דרושים נחמדים למורי"ם שי"ף (כסוף מ"ס חולין) ד"ה והפירש שבין ישראל ללואים.
(40) בנינו שגם לאחרי הביטול שלהם הם כבוד מציאות.
(41) ועפ"י יחזקאל לשון הכתוב "נשוב ביתך קדוש היכלך", כי הביטול שבכריאה הוא מצד השגה — והרגש שאלקות הוא טוב, והביטול שבאצילות הוא מצד האלקות למעלה מהשכל — קדוש היכלך. קודש ומבדל.
(42) חבקוק ב, כ.
(43) מנחות מג, ב.
(44) חולין כ, א.
(45) תולדות כ, ד ואילך.
(46) בלתי שם בשמיעה, שמיני היא ספירת הדינה, ובכונה הוא גילוי עתיק וער שובכונה עצמה נקראת בשם עתיקא (ראה ספר הלוקוטים — דא"ה צ"ע ערך בית ע' קל"א ואילך, ושי"ט).
(47) שערות א"א ופ"ד. וראה חו"ג רנו, סע"ב. פרס שער א (שער עשר ולא תש) פ"ט.
(48) ראה לקו"ת מסעי צ"ה, א.
(49) לך לך ד"ה בעצם היום הזה נמול אברהם וגו' (יג, סע"ב ואילך).
(50) נצבים ל, יב.

המלאכים שעבודתם כדו"ר שכלי"ם מקומם הוא כביראה³⁴, כי דו"ר טבעי"ם הם הטבע (המציאות) של הנבוא, ודו"ר שכלי"ם הוא שהאחרי"ר הם לא מצד טבעו (המציאות) אלא לפי שהענין (האקו) שהשיג מחייב שצריך לאהוב את ה' ולירא ממתן אלא³³ שאפ"כ, כ"ן שבכריאה הו"ע תבונה, והביטול שבכריאה הוא מפני שהשכל מחייב שלגבי אלקות אין מקום למציאות, הרי גם הביטול הוא מציאות, ואמיתית הענין דביטול במציאות הוא באצילות, שהביטול באצילות הוא לא מצד השגת השכל אלא מצד האלקות, שהוא לבדו הוא ואין זולתו. ולכן בעולם האצילות אין שייך המציאות דמלאכים³⁵ (גם לא מלאכים שללי"ם), ועולם האצילות הוא מודר לצדיקים הגדולים, שהיו בבחינת מרכבה שלמעלה מהשכל³⁶, ביטול במציאות, והגם שגם באצילות יש עשר ספירות (שכל ומדות), הרי הספירות דאצילות אינם מציאות (לעצמם) כלל, דאיתו וחידוהי חד איה וגרמור'י חד"י.

ו' וזרן שר' ענינים הנ"ל שבכבודות האדם הם דוגמת ר' העולמות אבי"ע, והביטול בנפש הבהמית ונפש השכלית, שהביטול הוא דבר נוסף על מציאותם, הוא ע"ד הביטול ונפש השכלית. וליהוסיק, דזה שחצר צריך שמירה הוא לפי שעשי' וצירה הם מציאות, ולכן הדברים (שנשלשלו מהם) צריכים שמירה. וענין חצרין לשון רבים הוא, כי העבודה שמצד עולם העשי', עקרה הוא מעשה בפועל, שלזה מספיק השמירה שע"י מחיצות — חצר שאינו מקורה, והעבודה שמצד יצירה עקרה הוא מדות, שלזה צריך השמירה דג — חצר מקורה. והשכל המדות נפש האלקות שמתלכשים בנה"כ, שהביטול שבהם אינו דבר נוסף על מציאותם אבל הוא תגומת ביטול היש — הוא ע"ד הביטול דכריאה, והביטול דנה"א אבל עצמה (כולל גם הביטול דדרגת הגשמה המלוכשת בנה"כ כמו שהיא בפנימיותה) שהוא ביטול במציאות — הוא ע"ד הביטול דאצילות.

ו' וזרן בקדמותא חצרין, לבתר ביתך ולכתר היכלך, בקדמותא חצרין (לשון רבים, חצר שאינו מקורה וחצר מקורה) הוא הבידור והזיכור דנה"כ ונפש השכלית, שגם לאחר הבידור והזיכור שלהם, הם בדרגת בעלי חיים. לבתר ביתך הוא גילוי נפש האלקית כמו שמתלכשת

(34) תריא פלי"ט.
(35) ראה הקדמות פ"ח כסופה "מי נתן מלאך כר באצילות".
(36) תריא פלי"ט (נג, א).
(37) תקי"ז בהקדמה. ע"ה שער מו (שער סדר אבי"ע) פ"ה.

בס"ר. ש"פ חיי שרה, מבר"ח כסלו, ה'תשס"ז

(הנחה בלתי מוגדר)

פרד' בשלום נפשי מקרב לי כי ברכים היו עמדי², ואיתא בגמרא³ אמר הק"ב"ה כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאלו פדאני לי ולבני מבין האומות. ופירש הפשוט בזה הוא, כפירוש רש"י, שתורה נקראת שלום, כמ"ש או יחזק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי, ואמרו רד"ל⁴ כל העוסק בתורה משים שלום בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה, וגמ"ח הוא שלום כפשוטו (שלום בין איש לרעהו), וברכים היו עמדי זה המתפלל עם הצבור. והנה, ג' דברים אלו הם הג' קוים שעליהם העולם עומד⁵, כמאד"ל על ג' דברים העולם עומד על התורה על העבודה ועל גמ"ח, שהם אותם ג' הדברים שנזכרו כאן, תורה וגמ"ח, ותפלות שכנגד תמידין תקנום⁶ שה"ע עבודת הקרבנות.

והענין בזה, דהנה, בחינת עולם (העומד על ג' הקוין) כמו שהוא במספרות הו"ע המדות, כמ"ש שוקין עמודי שש מיוסדים על ארני פז, שוקיו זה העולם¹⁰, ועז"ג שוקיו עמודי שש שהם היששה מדות, ומיוסדים על ארני פז הם המוחין, שהר"י¹¹ למעלה אינו דומה לכמו שהוא למטה, שלמטה היסוד הוא תחת הכנין, משא"כ למעלה היסוד הוא למעלה במדרגה מהבנין¹², שמדויסוד נשלחלש הכנין, וכיון שהעולם הוא

- (5) סנהדרין צט, ב. וראה לקו"ט ס"פ מטות.
- (6) ראה רשב"א וחז"א"ג מהרש"א ברכות שם. אות"ת (ידל אור) לוחלים ער"פ (ע' רד וא"ל).
- (7) אבות פ"א מ"ב.
- (8) ברכות כו, א"ב.
- (9) שה"ש ה', טו.
- (10) וק"ר ספכ"ה. וראה אות"ת (ידל אור) ע' צא.
- (11) ראה פודס שער כג (שער ערכי היתוניים) ערך יסוד.
- (12) במאמר רע"ח בא כאן בחצ"צ: ועמ"ש בד"ר יוסע אשל רע"ח [מה"מ חרע"ח ע' ס].

- (1) ראה ר"ה פדה בשלום תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' צב וא"ל). תשי"ז — גופס בקונטרס קיט (י"ט כסלו שנה זו (תשע"ז)). ולאח"י בסה"מ תשי"ז ע' 201 וא"ל — בתוספת הצרות וציוני מ"מ מכ"ק ארמו"צ שליט"א (כמה מהם נעתקו לזל). וכשהר"צ להערה הראשונה שם: "צנת הוחזקו דש"ק מבר"ח כסלו ה'תשס"ז, נאמר ג"כ מאמר זה" (וראה גם אג"ק ח"ב ריש ע' צב, וע' קלה).
- (2) תהלים נה, יט.
- (3) ברכות ח, א.
- (4) ישע"י כו, ה.

לנו השמימה, שהוא ראשי תיבות מילה וסופי תיבות הו"י¹⁵, דזה שמילה הוא ראשי תיבות והו"י הוא סופי תיבות, הוא, ל"פ שמילה היא למעלה מהו"י. אבל בכדי שתה"י המשכת הגילוי שלמעלה מהשתלשלות ע"י המילה, צריך להיות תחלה השתלשלות דהשתלשלות. כמאד"ל¹⁶ כדי שיעבור עליו שבת אחת, ודשבת הוא השלימות דהשתלשלות ועי"ז אפשר להגיע להגילוי שלמעלה מהשתלשלות (מילה בשמיני). ויש לומר, דזהו מ"ש¹⁷ ההולך לפני הו"י תמים, שבתחלה צריך להיות הו"י אותיות הו"י ועי"ז באים אח"כ לכתובת תמים, הגילוי שע"י מילה. ולכן אומרים קודם הברית הפסוק אשרי תבחר ותקרב ישכון חצרין נשבעה בטוב ביתך קודש היכלך נוגם כלילה שלפני הברית (שאז הוא התחלת ההכנה להברית) נוחגים ללמוד מאמר הזוהר ע"פ זה"ל¹⁸. וכי העבודה בד' הענינים שבפסוק זה, שהם כנגד ר' העולמות וד' אותיות שם הו"י¹⁹, היא ההכנה והכלי להגילוי שלמעלה מהשתלשלות.

- (51) תקי"ז תיקון כב (סה, ב. סו, א). תיקון ע (קלא, רע"א).
- (52) ראה חז"ג מדר א (ברע"ט), וק"ר פכ"ז, י. וראה לקו"ט חורע שם כא, א.
- (53) לך לך יד, א.
- (54) כמבואר בסידור בית יעקב (להר"י עמדין). וכ"מ.